

Asia: VN/17751/2023

Lausuntopyyntö rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta, sekä luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitet

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Senaatti-konsernin kiittää mahdollisuudesta lausua ja kiinnittää huomiota alle kirjattuihin kohtiin lausuttavana olevassa aineistossa:

Hallituksen esitys laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta (lausuntopyynnön kohta 3.)

Rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 2 momentin muutoksen seurauksena asetuksella säädettäisiin merkittävistä julkisista tehtävistä vain siltä osin kuin tehtävät olisivat kotimaisia merkittäviä julkisia tehtäviä. Senaatti-konserni pitää poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön käsitteen kokonaisuuden ymmärtämisen kannalta tarpeellisenä, että vähintään esityksen perusteluissa kuvattaisiin myös, mitä tarkoitettaisiin sellaisilla merkittävillä julkisilla tehtävillä, joita ei katsottaisi kotimaisiksi ja joita ei säänneltäisi tarkemmin asetuksella.

Asetuksenantovaltuuden laajentaminen ehdotetulla tavalla siten, että asetuksella olisi mahdollista määritellä myös organisaatiot, joissa suoritettaisiin PEP-henkilöiden määritelmään keskeisesti liittyviä merkittäväksi katsottavia julkisia tehtäviä, selkeyttää Senaatti-konsernin näkemyksen mukaan asetuksella säänneltäviksi tarkoitettujen asioiden alaa. Asetuksella tehtävä organisaatioiden määrittely tulee kuitenkin tehdä siten, että PEP-henkilöiden määritelmän piiriin kuuluvat sen seurauksena ainoastaan sellaiset henkilöt, näiden perheenjäsenet ja yhtiökumppanit, joiden osalta asiakkaan laajempaa tuntemisvelvollisuutta voidaan pitää tarpeellisenä ja perusteltuna. Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöt tulee yksiselitteisesti sulkea yhtiöitä koskevien määritelmien ulkopuolelle.

Valtioneuvoston asetus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetuista merkittävistä julkisista tehtävistä

Asetuksen nimen olisi selkeyden vuoksi hyvä vastata asetuksenantovaltuuden sisältävässä rahanpesulain 4 §:n 2 momentissa käytettyä ja asetuksen soveltamisalaa rajaavan termin ”kotimainen” näkyä myös asetuksen nimessä.

Asetuksen soveltamisalaa koskevasta 1 §:stä tulisi poistaa jälkimmäinen termi ”kotimainen”. 1 §:ssä on viitattu rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohtaan, joka ei tunne käsitettä ”kotimainen poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö”. Rahanpesulain kyseisessä pykälässä termiä ”kotimainen” käytetään vain asetuksenantovaltuutta koskevassa 2 momentissa ja siinäkin viittaamassa ”kotimaisiin merkittäviin julkisiin tehtäviin”, eikä PEP-henkilöihin. Termejä tulisi käyttää laissa ja asetuksessa yhdenmukaisella tavalla.

Rahanpesulain muutetun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i-alakohdassa (23.3.2023/444, muutos voimaan 1.4.2024) ei määritellä, mitä tarkoitetaan valtion kokonaan omistamalla tai enemmistöomisteisella yrityksellä. Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöitä ei ole suljettu pois lainkohdassa tarkoitettujen yritysten piiristä. Hallituksen esityksessä 236/2021vp viitataan lyhyesti ja vain valtion enemmistöomisteisen yhtiön osalta laissa 1368/2007 olevaan määritelmään. Jää epäselväksi, voidaanko tästä vetää johtopäätös, että koska lain 1368/2007 soveltamisala ei koske KOy:iden ja AsOy:iden osakkeita, mainitut yhtiöt eivät myöskään kuulu rahanpesulaissa tarkoitettuihin yhtiöihin eivätkä tällaisten yhtiöiden hallinto-, johto- ja valvontaelimissä toimivat henkilöt PEP-henkilöihin. Valtion kokonaan omistamien KOy:iden ja AsOy:iden osalta yhtiön määritelmää ei ole esityksessä lainkaan käsitelty. Lain osalta jää siten epäselväksi, kuinka PEP-henkilön määritelmää tulisi tulkita KOy ja AsOy:iden osalta.

Rahanpesulaissa tarkoitetut valtion kokonaan omistamat ja enemmistöomisteiset yhtiöt tulisi selvästi määritellä asetuksen 10 §:ssä siten, että kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiömuotoiset yhtiöt suljetaan pois yhtiöitä koskevien määritelmien piiristä. Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden tehtävänä on omistaa ja hallita yhtiön omistuksessa olevaa kiinteistöä ja sillä sijaitsevia rakennuksia. Tyypillisesti esimerkiksi Senaatti-konsernin tapauksessa kyse on yksittäisistä kiinteistöistä, esim. tietyssä kaupungissa sijaitsevasta valtion virastotalosta. Liikelaitosten kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden kautta omistama valtion kiinteistövarallisuus muodostaa varsin pienen osan valtion kiinteistövarallisuudesta. Merkittävät yhtiöiden hallitsemia kiinteistöjä koskevat päätökset, kuten päätökset investoinneista ja kiinteistöjen luovuttamisesta, tehdään yhtiön osakkeet omistavan liikelaitoksen toimesta. Yhtiöiden hallitusten ja toimitusjohtajien päätösvalta on siten rajattua. Senaatti-konsernin näkemyksen mukaan kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöitä ei voi pitää organisaatioina, joissa hoidetaan merkittäviä julkisista tehtäviä eikä yhtiöiden hallinto-, johto- tai valvontaelimissä toimivia henkilöitä henkilöinä, jotka toimivat merkittävässä julkisessa tehtävässä. Asian tulisi selvästi käydä ilmi säädöksistä.

KOy ja AsOy:iden osalta mainittujen henkilöiden, näiden perheenjäsenten ja yhtiökumppaneiden määrittelyminen PEP-henkilöiksi ulottaisi rahanpesulaissa tarkoitetun asiakkaan tarkemman tuntemisen menettelyt laajaan joukkoon sellaisia henkilöitä, jotka eivät tosiasiallisesti ole poliittisesti vaikutusvaltaisia. Tällaisten henkilöiden henkilötietojen laajempaa käsittelyä ja heihin kohdistettavaa valvontaa ei Senaatti-konsernin näkemyksen mukaan voi pitää perusteltuna.

Asetuksen 10 §:ssä säädettävässä valtion liikelaitoksen määritelmässä tulisi termin ”ja” sijaan käyttää termiä ”tai”. Valtion liikelaitos on joko valtion liikelaitoslaisa tai Metsähallituksesta annetussa laissa tarkoitettu valtion liikelaitos, ei molemmissa samanaikaisesti. Vaihtoehtoisesti kohdan voisi kirjoittaa muotoon ”...tarkoitettuja valtion liikelaitoksia ovat...”, jolloin luettelossa voisi käyttää sanaa ”ja”.

Vuorialho lina
Senaatti-kiinteistöt